

فرمانده یگان حفاظت محیط زیست قزوین: در سه روز بیش از ۲۰۰ تله زنده‌گیری پرندگان شامل تله‌های چوبی و سیمی جمع‌آوری شده است

است و کنترل مؤثری روی رفت‌وآمدها وجود ندارد. «در مستقیماً مشکل اصلی را تشخیص اهداف سفر خودروها عنوان می‌کنند: «در حالی که روزانه هزاران خودرو به داخل این عرصه وسیع تردد می‌کنند، تشخیص اینکه کدام خودرو برای انجام کار شرکت نفت می‌رود و کدام یک قصد شکار غیرمجاز دارد، تقریباً ناممکن است. اگر بتوان این مسیرها را به شکل کنترل شده و با بررسی دقیق مدیریت کرد، قطعاً می‌توان تعداد زیادی از شکارچیان را پیش از ورود متوقف ساخت.» او کمبود نیرو را مانع اصلی می‌داند و می‌افزاید: «با وسعت ۱۲۰ هزار هکتاری تالاب، چگونه می‌توان با ۴ یا ۵ نیرو کنترل مؤثر انجام داد. این کار بدون مشارکت و حراست شرکت‌های نفتی، مرزبانی و نیروی انتظامی ممکن نیست.»

با صحبت‌های او این پرسش مطرح است که آیا تهاجمات‌های تدوین شده تا شرکت‌های نفتی، این کنترل را انجام دهند؟ یا توجه به اینکه، فعالیت‌های نفتی آسیب‌های زیادی به هورالعظیم وارد کرده، حداقل می‌توانند از این زاویه برای جبران بخشی از آن همکاری کنند. «این تهاجمات‌ها معمولاً مقطعی هستند و با تغییر مدیران به‌درستی اجرا نمی‌شوند.» او به یک چالش فرهنگی و انسانی نیز اشاره می‌کند: «در بسیاری از موارد، افرادی که به عنوان شکارچی یا حامل پرند دستگیر می‌شوند، از همان کارکنان فعال در همان مناطق هستند. این افراد ممکن است یکدیگر را پشتیبانی کنند و پوشش دهند. بنابراین، کار وجود دارد؟ به تحلیل وضعیت ویژه یکی از مهم‌ترین کانون‌های بحران، یعنی تالاب بین‌المللی هورالعظیم می‌پردازد و می‌گوید: «به عنوان مثال، تالاب هورالعظیم یک تالاب مرزی است. اگر رفت‌وآمدها در آن به شکل کنترل شده باشد، می‌توان حد زیادی جلوی تخلقات را گرفت. اما در حال حاضر، با این منطقه، تردد خودروها به شکل بی‌ضابطه

فرهنگی کار ساده‌ای نیست. معمولاً شکارچی مستقیماً فروش را انجام نمی‌دهد و پرندگان به واسطه‌هایی، اغلب زنان یا افراد مسن، سپرده می‌شوند. این افراد در بازارهای شاولی فعالیت می‌کنند و برخورد با آنها از نظر اجتماعی بسیار دشوار است و اکثر وابستگی‌های فامیلی گسترده‌ای دارند. پیگیری و برخورد با آنها در حین عرضه در بازار، در عمل بسیار دشوار است.» او می‌افزاید: «استراتژی ما تمرکز بر مسیریهای جابه‌جایی است. زمانی که اطلاعاتی از حمل غیرقانونی به دست می‌آید، در مسیر یا متخلفان برخورد می‌کنیم. اما در مورد ادوات شکار مانند سلاح، معمولاً پس از تشکیل پرونده و رسیدگی قضایی، در صورت مجاز بودن سلاح، به مالک مسترد می‌شود. سلاح‌های غیرمجاز طبیعتاً ضبط خواهند شد.»

او در پاسخ به سؤالی درباره تعداد این فروشندگان می‌گوید: «آهن آمار دقیقی از تعداد این افراد ممکن نیست، اما تعداد آنها کم نیست. این افراد عمدتاً در بازارهای غیررسمی و سنتی فعالیت می‌کنند. محل فعالیت آنها معمولاً جمعه‌بازارها، بازارهای هفتگی یا در کنار خیابان‌ها و بازارچه‌های محلی است. این مکان‌ها اغلب ساختمان یا نشانه خاصی ندارند. در کنار سایر اجناس در هر بازاری، ممکن است دالی سه مورد فروخته شده پرند هم وجود داشته باشد که تشخیص و برخورد متمرکز را سخت می‌کند.»

چالش کنترل در تالاب مرزی هورالعظیم
الوندی، در پاسخ به این پرسش که آیا راهکاری اساسی برای کاهش تعداد شکارچیان غیرمجاز وجود دارد؟ به تحلیل وضعیت ویژه یکی از مهم‌ترین کانون‌های بحران، یعنی تالاب بین‌المللی هورالعظیم می‌پردازد و می‌گوید: «به عنوان مثال، تالاب هورالعظیم یک تالاب مرزی است. اگر رفت‌وآمدها در آن به شکل کنترل شده باشد، می‌توان حد زیادی جلوی تخلقات را گرفت. اما در حال حاضر، با این منطقه، تردد خودروها به شکل بی‌ضابطه

محیط زیست خوزستان، درباره زمان حضور این پرندگان می‌گوید: «پرندگان مهاجر معمولاً تا اوایل فروردین در مناطق تالابی می‌مانند. آغاز بازگشت آنها معمولاً از اول فروردین است، اما این زمان بسته به دمای هوا ممکن است تغییر کند؛ اگر هوا زودتر گرم شود، حتی از نیمه اسفند مهاجرت آغاز می‌شود و اگر سردتر باشد، ممکن است تا نیمه فروردین ادامه یابد.»

او درباره وضعیت شکار در استان خوزستان تصریح می‌کند: «امسال در خوزستان برای هیچ پرند‌های مجوز شکار صادر نشده است. این ممنوعیت بر اساس تصمیم سراسری سازمان حفاظت محیط زیست اعمال شده و در کل کشور نیز مجوزی برای شکار پرندگان صادر نشده است.»

شکار با «تور زمینی»

الوندی در ادامه به روش‌های خاص شکار غیرمجاز در تالاب‌های خوزستان اشاره می‌کند و می‌گوید: «برخلاف تصور عمومی و مقایسه با استان‌های شمالی، در خوزستان استفاده از تور هوایی مرسوم نیست. روش رایج در اینجا شکار با «تور زمینی» است که به صورت محلی «محمیه» نامیده می‌شود.»

او شیوه این شکار را چنین توضیح می‌دهد: «در این روش، تور روی زمین و در کنار آب‌های کم عمق پهن می‌شود و با دانه‌پاشی، پرندگان به آن نقطه عادت داده می‌شوند. سپس با کشیدن طناب، تور روی پرندگان می‌افتد و آنها زنده‌گیری می‌شوند.» به گفته الوندی، امسال دومین سالی است که پروانه شکار پرندگان در خوزستان صادر نمی‌شود. او می‌افزاید: «۶ یا ۷ سال قبل نیز، برای روش سنتی «محمیه» پروانه صادر می‌شد، اما به دلیل کاهش تعداد پرندگان، این روش غیرمجاز اعلام شد. در این شیوه، پرندگان زنده‌گیری، ذبح و سپس در بازار فروخته می‌شوند.»

الوندی درباره وضعیت بازار فروش پرندگان در خوزستان می‌گوید: «برخلاف بازار فریدونکنار، بازارهای غیرقانونی فروش پرندگان در خوزستان به صورت علنی فعالیت نمی‌کنند. فروشندگان معمولاً در حاشیه میدان تره‌بار یا بازارهای محلی، پرندگان را زیر سبزیجات پنهان کرده و فقط به مشتریان آشنا عرضه می‌کنند.» او می‌افزاید: «فروشندگان نسبت به افراد ناشناس بسیار محتاط هستند و اگر احساس کنند خریدار مأمور محیط زیست است، از فروش خودداری می‌کنند، چرا که مأموران ما به‌طور دوره‌ای به این بازارها مراجعه کرده و با متخلفان برخورد می‌کنند.»

الوندی با اشاره به وضعیت تالاب‌های استان می‌گوید: «میزان قاچاق پرند بستگی به این دارد که جمعیت پرندگان در کدام تالاب بیشتر باشد. تالاب‌های هورالعظیم و شادگان بیشترین میزان صید و شکار غیرمجاز را دارند.» او کاهش محسوس جمعیت پرندگان، بویژه در تالاب شادگان را تأیید می‌کند و می‌گوید: «نوع گونه‌ای چندان کاهش نیافت، اما تراکم جمعیتی به‌طور محسوس کمتری شده است.»

وی دلایل این کاهش را تغییرات اقلیمی و خشک شدن تالاب‌ها می‌داند و می‌افزاید: «این شرایط حتی می‌تواند باعث تغییر مسیر مهاجرت پرندگان شود.» الوندی تأکید می‌کند که احیای منابع آبی تالاب‌ها راهکار اصلی بازگشت تعادل جمعیتی است و می‌گوید: «امسال با همکاری نیروی انتظامی و اقدامات یگان حفاظت، میزان این تخلف نسبت به سال‌های گذشته کاهش یافته، هرچند هنوز به‌طور کامل ریشه‌کن نشده است.»

شکارچیان حرفه‌ای معمولاً پروانه نمی‌گیرند
محمد الوندی، فرمانده یگان حفاظت محیط زیست خوزستان نیز در گفت‌وگو با «ایران» درباره تأثیر ممنوعیت صدور پروانه شکار می‌گوید: «شکارچیان به چند دسته تقسیم می‌شوند. شکارچیان تفریحی و محدود که به شکار قانونی پایبند هستند و معمولاً با نبود پروانه تمکین می‌کنند. اما این گروه بسیار اندک هستند. به نظر من، عدم صدور پروانه تأثیر چندانی بر واقعیت میدانی ندارد. شکارچیان حرفه‌ای سال‌هاست بدون توجه به صدور یا عدم صدور پروانه شکار می‌کنند و بسیاری از آنها حتی در گذشته هم پروانه نمی‌گرفتند. کاهش واقعی شکار غیرمجاز فقط با حضور فعال محیطبانان، پایش مستمر و برخورد قاطع با متخلفان ممکن است، نه صرفاً با صدور یا عدم صدور پروانه.»

مشکل اصلی

فرمانده یگان حفاظت محیط زیست خوزستان با اشاره به بازار فروش پرندگان می‌گوید: «برخورد با

فرمانده یگان حفاظت محیط زیست خوزستان: «برخلاف تصور عمومی و مقایسه با استان‌های شمالی، در خوزستان استفاده از تور هوایی مرسوم نیست. روش رایج در اینجا شکار با «تور زمینی» است که به صورت محلی «محمیه» نامیده می‌شود.»

الوندی درباره وضعیت بازار فروش پرندگان در خوزستان می‌گوید: «برخلاف بازار فریدونکنار، بازارهای غیرقانونی فروش پرندگان در خوزستان به صورت علنی فعالیت نمی‌کنند. فروشندگان معمولاً در حاشیه میدان تره‌بار یا بازارهای محلی، پرندگان را زیر سبزیجات پنهان کرده و فقط به مشتریان آشنا عرضه می‌کنند.»

او می‌افزاید: «۶ یا ۷ سال قبل نیز، برای روش سنتی «محمیه» پروانه صادر می‌شد، اما به دلیل کاهش تعداد پرندگان، این روش غیرمجاز اعلام شد. در این شیوه، پرندگان زنده‌گیری، ذبح و سپس در بازار فروخته می‌شوند.»

الوندی با اشاره به وضعیت تالاب‌های استان می‌گوید: «میزان قاچاق پرند بستگی به این دارد که جمعیت پرندگان در کدام تالاب بیشتر باشد. تالاب‌های هورالعظیم و شادگان بیشترین میزان صید و شکار غیرمجاز را دارند.» او کاهش محسوس جمعیت پرندگان، بویژه در تالاب شادگان را تأیید می‌کند و می‌گوید: «نوع گونه‌ای چندان کاهش نیافت، اما تراکم جمعیتی به‌طور محسوس کمتری شده است.»

وی دلایل این کاهش را تغییرات اقلیمی و خشک شدن تالاب‌ها می‌داند و می‌افزاید: «این شرایط حتی می‌تواند باعث تغییر مسیر مهاجرت پرندگان شود.» الوندی تأکید می‌کند که احیای منابع آبی تالاب‌ها راهکار اصلی بازگشت تعادل جمعیتی است و می‌گوید: «امسال با همکاری نیروی انتظامی و اقدامات یگان حفاظت، میزان این تخلف نسبت به سال‌های گذشته کاهش یافته، هرچند هنوز به‌طور کامل ریشه‌کن نشده است.»

شکارچیان حرفه‌ای معمولاً پروانه نمی‌گیرند
محمد الوندی، فرمانده یگان حفاظت محیط زیست خوزستان نیز در گفت‌وگو با «ایران» درباره تأثیر ممنوعیت صدور پروانه شکار می‌گوید: «شکارچیان به چند دسته تقسیم می‌شوند. شکارچیان تفریحی و محدود که به شکار قانونی پایبند هستند و معمولاً با نبود پروانه تمکین می‌کنند. اما این گروه بسیار اندک هستند. به نظر من، عدم صدور پروانه تأثیر چندانی بر واقعیت میدانی ندارد. شکارچیان حرفه‌ای سال‌هاست بدون توجه به صدور یا عدم صدور پروانه شکار می‌کنند و بسیاری از آنها حتی در گذشته هم پروانه نمی‌گرفتند. کاهش واقعی شکار غیرمجاز فقط با حضور فعال محیطبانان، پایش مستمر و برخورد قاطع با متخلفان ممکن است، نه صرفاً با صدور یا عدم صدور پروانه.»

مشکل اصلی
فرمانده یگان حفاظت محیط زیست خوزستان با اشاره به بازار فروش پرندگان می‌گوید: «برخورد با

عکس: ایرنا

«ایران» از شکار غیرمجاز در قزوین و خوزستان گزارش می‌دهد

محدودیت محیطبانان، چالش حفاظت از پرندگان

گزارش

زهرآشوری

دبیر گروه زیست بوم

شمالی که شکار پرندگان آبی رایج است، در قزوین تمرکز شکارچیان بر پرندگان مناطق خشک و کوهستانی است.»

طاهری درباره انگیزه شکارچیان می‌افزاید: «برخی از این شکارها با هدف فروش انجام می‌شود، برخی برای مصرف شخصی و تأمین معاش است، گروهی نیز صرفاً برای تفریح و لذت شخصی شکار می‌کنند. این افراد شکار را بخشی از سرگرمی خود می‌دانند، در حالی که این کار هیچ مجوز و پروانه قانونی ندارد.»

او با هشدار درباره یک پدیده نگران‌کننده اظهار می‌کند: «با سرد شدن هوا، حیوانات و پرندگان به مناطق گرم‌تر نزدیک می‌شوند. متأسفانه برخی افراد سودجو از این شرایط سوءاستفاده کرده و به حاشیه روستاها و زیستگاه‌های دست‌ساز اطراف آنها می‌آیند. در همین راستا، تنها در سه روز بیش از ۲۰۰ تله زنده‌گیری پرندگان شامل تله‌های چوبی و سیمی جمع‌آوری شده است.»

طاهری نحوه استفاده از این تله‌ها را چنین تشریح می‌کند: «شکارچیان این تله‌ها را در مسیر حرکت پرندگان یا حیوانات کار می‌گذارند. معمولاً در مناطقی که برف آب شده و زمین خشک‌تر است، نقطه‌ای را آماده کرده، گاه و دانه می‌ریزند تا پرند یا حیوان را به سمت تله هدایت کرده و زنده‌گیری کنند.»

وی با تأکید بر غیرقانونی بودن این روش‌ها می‌گوید: «در قانون، این نوع تخلف شکار شدید محسوب می‌شود و به آن شکار غیرمتعارف می‌گویند. حتی اگر بدون استفاده از سلاح انجام استفاده از جرگه یا تله، همگی غیرقانونی و دارای مجازات‌های سنگین هستند.»

بازار سازمان یافته نداریم

فرمانده یگان حفاظت محیط زیست استان قزوین با اشاره به اینکه شکار در استان بیشتر برای مصرف شخصی یا تفریح انجام می‌شود، گفت: «در قزوین بازار گسترده و سازمان‌یافته‌ای برای فروش پرندگان شکاری وجود ندارد، اما عوامل اقتصادی می‌توانند بر افزایش یا کاهش تخلقات تأثیرگذار باشند.»

او در تحلیل نقش عوامل اقتصادی و اجتماعی می‌افزاید: «تجربه نشان داده هرچه سلاح بیشتری در دست مردم باشد، تخلقات شکار نیز افزایش می‌یابد. از سوی دیگر، وضعیت اقتصادی هم مؤثر است. وقتی شرایط اقتصادی مناسب باشد، تمایل به این تخلقات کمتر می‌شود، اما در شرایط نامساعد، برخی افراد با این توجه که می‌توانند از طریق شکار گوشت تهیه کنند، به این سمت کشیده می‌شوند.»

طاهری با اشاره به تداوم پایش‌های میدانی تأکید می‌کند: «ما همواره اعلام می‌کنیم که برای حفظ این میراث مشترک، به همکاری و مسئولیت‌پذیری همه آحاد جامعه نیاز داریم.»

او با قدردانی از محیطبانان استان قزوین تأکید می‌کند: «حجم کار همکاران ما بسیار سنگین است، اما با وجود همه محدودیت‌ها با تمام توان در حال خدمت هستند.» به گفته طاهری، مشارکت مردم، جوامع محلی و سازمان‌های مردم‌نهاد عامل اصلی موفقیت در کنترل شکار غیرمجاز است و جمع‌آوری تله‌ها و دستگیری شکارچیان نتیجه همین همکاری و گزارش‌های مردمی است.

شمالی که شکار پرندگان آبی رایج است، در قزوین تمرکز شکارچیان بر پرندگان مناطق خشک و کوهستانی است.»

طاهری درباره انگیزه شکارچیان می‌افزاید: «برخی از این شکارها با هدف فروش انجام می‌شود، برخی برای مصرف شخصی و تأمین معاش است، گروهی نیز صرفاً برای تفریح و لذت شخصی شکار می‌کنند. این افراد شکار را بخشی از سرگرمی خود می‌دانند، در حالی که این کار هیچ مجوز و پروانه قانونی ندارد.»

او با هشدار درباره یک پدیده نگران‌کننده اظهار می‌کند: «با سرد شدن هوا، حیوانات و پرندگان به مناطق گرم‌تر نزدیک می‌شوند. متأسفانه برخی افراد سودجو از این شرایط سوءاستفاده کرده و به حاشیه روستاها و زیستگاه‌های دست‌ساز اطراف آنها می‌آیند. در همین راستا، تنها در سه روز بیش از ۲۰۰ تله زنده‌گیری پرندگان شامل تله‌های چوبی و سیمی جمع‌آوری شده است.»

طاهری نحوه استفاده از این تله‌ها را چنین تشریح می‌کند: «شکارچیان این تله‌ها را در مسیر حرکت پرندگان یا حیوانات کار می‌گذارند. معمولاً در مناطقی که برف آب شده و زمین خشک‌تر است، نقطه‌ای را آماده کرده، گاه و دانه می‌ریزند تا پرند یا حیوان را به سمت تله هدایت کرده و زنده‌گیری کنند.»

وی با تأکید بر غیرقانونی بودن این روش‌ها می‌گوید: «در قانون، این نوع تخلف شکار شدید محسوب می‌شود و به آن شکار غیرمتعارف می‌گویند. حتی اگر بدون استفاده از سلاح انجام استفاده از جرگه یا تله، همگی غیرقانونی و دارای مجازات‌های سنگین هستند.»

بازار سازمان یافته نداریم
فرمانده یگان حفاظت محیط زیست استان قزوین با اشاره به اینکه شکار در استان بیشتر برای مصرف شخصی یا تفریح انجام می‌شود، گفت: «در قزوین بازار گسترده و سازمان‌یافته‌ای برای فروش پرندگان شکاری وجود ندارد، اما عوامل اقتصادی می‌توانند بر افزایش یا کاهش تخلقات تأثیرگذار باشند.»

او در تحلیل نقش عوامل اقتصادی و اجتماعی می‌افزاید: «تجربه نشان داده هرچه سلاح بیشتری در دست مردم باشد، تخلقات شکار نیز افزایش می‌یابد. از سوی دیگر، وضعیت اقتصادی هم مؤثر است. وقتی شرایط اقتصادی مناسب باشد، تمایل به این تخلقات کمتر می‌شود، اما در شرایط نامساعد، برخی افراد با این توجه که می‌توانند از طریق شکار گوشت تهیه کنند، به این سمت کشیده می‌شوند.»

طاهری با اشاره به تداوم پایش‌های میدانی تأکید می‌کند: «ما همواره اعلام می‌کنیم که برای حفظ این میراث مشترک، به همکاری و مسئولیت‌پذیری همه آحاد جامعه نیاز داریم.»

عکس نوشت

بارانداز مهاجران

میانکاله را بارانداز پرندگان مهاجر می‌دانند؛ زیستگاه حساس که نقش کلیدی در بقای پرندگان مهاجر دارد. تالاب میانکاله را باید بهشت پرندگان و پرند نگری نام نهاد؛ سی و ششمین تالاب ثبت شده دنیا و نخستین تالاب ثبت شده در کنوانسیون تالاب‌های بین‌المللی رامسر و یکی از ۶۵۰ ذخیره‌گاه زیست‌کره جهان با ۴۸ هزار هکتار وسعت در شرق مازندران واقع شده است و مساحت آن ۱۳۰ گونه از پرندگان مهاجر را میزبانی می‌کند.

کم آبی «سراب نیلوفر» همچنان ادامه دارد
سراب نیلوفر کرمانشاه تا دهه هشتاد یک سراب خاص و مملو از گل‌های نیلوفر آبی بود اما خشکی مکرر دریاچه، نیلوفرها را از بین برد و بارش‌های اخیر نیز نتوانسته است حال این دریاچه را بهبود بخشد. استان کرمانشاه ۵۵۰ سراب و تالاب دارد که هرکدام از این تالاب‌ها در نوع خود منحصریفر و کامل کننده چرخه محیط زیست منطقه هستند. سراب نیلوفر یکی از این سراب‌هاست که در ۲۰ کیلومتری شمال غربی شهر کرمانشاه، در ابتدای منطقه سنجابی و در دامنه کوه کماجار واقع شده است.

